

ELSKER SJOV OG MEKANIK

Fredrik Lundin, en af Danmarks mest personlige saxofonister og fløjtenister, er en ulv i fåreklæder, i hvert fald hvad gear angår. Lundins kælder i Københavns indre er hjemsted for et omfattende arsenal af effekter og forvrængere til samlingen af saxofoner og fløjter.

– Jeg er i virkeligheden en frustreret rock-guitarist, forklarer han LineOut.

‡ **Tekst: Thomas Ulrik Larsen**
‡ **Fotos: Gitte Gammelgaard**

– Jeg spillede i Bo Stiefs orkester i firserne, hvor bl.a. Poul Halberg var medlem. Han har altid haft en fantastisk og kæmpestor lyd, der virkelig brænder igennem. Der stod jeg med min forkølede, akustiske saxofon, når han lige havde spillet solo. Der var et ret højt lydniveau, og når man både spiller kraftigt og er kraftigt forstærket, så lyder det UTROLIG dårligt. Så jeg ville have ”noget”, og Bo Stief, som altid har været et utroligt hjælpsomt og inspirerende menneske, lod mig prøve nogle af hans ting, bl.a. en harmonizer, fortæller Fredrik Lundin om det, der blev starten på hans brug af rack- og pedaleffekter. Han fortsætter:

– Jeg fandt efterhånden ud af, at effekterne virkede bedst på sopranen, fordi tenoren var så meget i sig selv, siger Lundin, som efter en længere flirt med racks og multieffekter i dag primært bruger pedaler. Grundene er både praktiske og musikalske:

– Efter jeg er begyndt at tage mere og mere til udlandet, er vægten blevet en vigtig faktor, så udstyret er blevet taget ud af de gamle racks og følger mig i nogle mindre kufferter, siger Lundin, som ind imellem høster hug fra kollegerne for sit ikke helt strømlinede set-up.

– Jeg får hele tiden at vide, at NU må jeg altså få bygget mine ting ind i små flightcases og pedal-boards. Men da jeg hele tiden laver om på mit udstyr, får jeg aldrig taget mig sammen til det. Det tager mindst en halv time at sætte op og endnu en halv time at pakke ned, siger han.

Guitaren er idealet

– Hen ad vejen blev jeg træt af multieffekter, fordi jeg ikke kunne ændre på parametrene mens jeg spillede. Og det var frustrerende, fordi det kun lød ordentligt ved en ud af ti koncerter. Lydforholdene på scenen og i rummet er altid forskellige, så det er mere tilfredsstillende at kunne justere på pedalerne. I dag er det meste af effektparken placeret i fodhøjde:

– Wah wah’en bruger jeg hele tiden til at modulere lyden med. Det skulle jo nødig blive MINDRE udtryksfuldt med effekter, end når jeg spiller akustisk. Forstærkersimulatoren er nødvendig for at give lyden krop, og for at det ikke bliver for rent. Jeg bruger dens Tube Preamp-indstilling, for mange af de andre settings er enten for larmende eller for tynde i lyden, mener Lundin, som veksler mellem brug af sfæriske, syrede ekko-effekter og rå rocklyde. Han forklarer:

– I mit 11-mandsorkester (Fredrik Lundin Overdrive, red.) bruger jeg ikke så meget delay men i højere grad guitar-effekterne på gulvet. Jeg er vel nærmest en frustreret rock-guitarist, siger Lundin og griner højt. – Jeg forsøger at få sopransaxen til at lyde som en guitar med længere sustain og mere gennemslagskraft. Jeg prøvede en gang en lækker overdrive i pladestål og med lysende rør. Det kunne jeg slet ikke få til at fungere. Meget ofte er det de små Boss-pedaler, som fungerer bedst. Lidt skramlet i lyden. Det kan jeg lide, og det er også sådan, det lyder, når jeg spiller saxofon i det hele taget. Jeg bruger ikke pickup – det er ikke rigtig til at få noget, der virker, så jeg spiller gennem almindelige dynamiske mikrofoner, fortæller Lundin, som med Overdrive-orkestret er i gang med at indspille egne bud på folkblues-legenden Huddie Leadbellys sange – dog uden det store opbud af effekter.

Levende delays

I andre sammenhænge er delay-maskinerne flittigt i brug, og det hele kobles sammen i en lille line-mixer. Igen er det vigtigt for Fredrik Lundin at kunne manipulere lydene undervejs:

– Mixeren er en lille Alto, som i egenskaber svarer nøjagtig til en Behringer. Jeg købte den i Frankrig, hvor min Fonic-mixer gik ned lige før et job, og jeg måtte ræse ud og købe Alto’en, som jeg ikke har set i Danmark. Jeg skulle bruge så lille en mixer som muligt med to sends (effekt-kredsløb, red.). På det ene send kører mine to delays – et gammelt Ibanez rack-modul og en Line6 Delay Modeller - og på det andet send sidder alle de forskellige modulatorer, som er forbundet i en lang kæde. Ibanez’en gemmer jeg primært, fordi den har knapper udvendig, så den kan indstilles i tid og pitch som et gammelt analogt delay. Det er min ”vibrato-arm”, ler han. Fredrik Lundin har også måttet investere i en ”feedback-killer” for at tackle de problemer, der følger med at forstærke og ændre så meget på et mikrofonsignal:

– Der er meget mere snavs, grums og overtoner i blæseinstrumenter end i pickupperne på en guitar, så der bliver for meget lydinformation. Selv hvis det ikke feed’ede, ville det blive for snavset og ustyrligt at høre på, siger han.

For Lundin er, skal vi huske ikke at glemme, i bund og grund luftbåren musiker. Og frustreret guitarist eller ej: Tenorsaxofonen er hovedinstrumentet.

En stor tenor

– Min tenor, som jeg har haft i mange år, er ret speciel. Det er en Selmer mark 7, hvor den mest populære er mark 6. Mark 7’eren var Selmers forsøg på at forny sig, hvilket ikke gik så godt, for det var dårligere håndværk end 6’eren var kendt for at være. Den blev bygget til en fransk saxofon- virtuos med meget lange hænder, så den er lidt større end normalt. Og hvis man har små hænder, er den svær at nå om. Men der findes enkelte eksemplarer i den serie, som er fantastiske, og som har en anden type klang end andre Selmersaxer. Min har en større og mere tør klang. Og der er en stor lyd i den. Jeg fjernede lakken i sin tid, for dels var den ret grim, og måske ville komme til at lyde bedre uden lak – så metallet kunne svinge frit. For nylig har jeg fået sat en håndbygget kobberhals på, som lyder helt fantastisk. Der er mere klang og mindre modstand nu. Træmundstykket, som jeg også bruger på sopranen, forener kvaliteterne fra ebonit- mundstykket, som er meget lyrisk med metalmundstykkets sound, som er mere fysisk og med mere ”top”, fortæller Lundin.

I instrumentgruppen findes også den bemeldte sopransax – en Yamaha:

– Man kan typisk inddele sopransaxofonister i Selmer- og Yamaha-tilbedere. Selmer er sprød og mindre kontant i lyden end Yamaha, som er mere moderne i klangen og både kan lyde mere etnisk og samtidig mere klassisk. Jeg søger en lidt træ- eller obo-agtig klang på min Yamahasopran, når jeg altså ikke spiller med effekter. Derfor har jeg bedt Peter fra I.K. Gottfried lave en træhals til den for at dreje lyden endnu mere i den retning, siger Fredrik Lundin og vender blikket mod sine to fløjter.

Disney-fløjte

– Den lille fløjte er en Yamaha skolefløjte. Et billigt bi-instrument til trods for, at det var mit hovedinstrument, da jeg startede. Yamaha evner at lave gode instrumenter i alle prisklasser, siger Lundin.

Den anden fløjte er derimod ikke billig – i hvert fald ikke på papiret:

– Jeg vidste ikke, at jeg ville have en basfløjte, før min saxofonreparatør fik den ind i kommission. Han skulle have 4.000 for den, og eftersom den koster over 40.000 fra ny, ville det næsten være kriminelt ikke at købe den. Det har jeg aldrig fortrudt, at jeg gjorde. Det er et fantastisk instrument, og jeg har fået mange opgaver, bare fordi jeg har en basfløjte, griner Lundin og tilføjer: – I musikken til Walt Disneys ”Junglebogen” er der masser af basfløjte. Den er ikke så gennemtrængende, men med mikrofon på fungerer det godt, siger han og spiller et par hæse melodi-linier, så man uvilkårligt forventer at se en banangumlende King Louie komme hoppende ned ad kældertrappen.

Fredrik Lundin fortæller, at nye lyde og musikere han kun kender af navn altid har vækket og fortsat pirrer hans nysgerrighed. Og udvidelsen af den musiske horisont foregår ikke kun med øret. Øjet – ikke mindst det indre – spiller en stor rolle:

– Da jeg overvejende er selvlært, har hele min tilgang til det at skabe lyd og musik i saxofonen – også i min undervisning af andre – handlet om at visualisere, hvordan en saxofonist ser ud, hvordan han står, hvad hans set-up er, hvordan han gør med munden osv. Det virker meget naturligt, at det hænger sådan sammen, men det er faktisk de færreste, der tænker over det, siger Fredrik Lundin.*

**: Det, Fredrik Lundin beskriver, er sansefænomenet synæstesi, hvor sanserne blandes. Forskere på området mener, at fænomenet, som findes hos ca. 1 ud af 200, relaterer direkte til bl.a. kreativitet og sprogtalent.*

LUNDINS GEARKASSE:

- Selmer mark 7 tenorsax m. I.K. Gottfried kobberhals
- Pomarico #7 træmundstykke og van Doren classic #21/2-blade
- Yamaha Custom sopransax
- Pomarico træmundstykke #6 og van Doren classic ”2-blade
- Yamaha tværføjte
- Armstrong basfløjte
- Mixer: Alto S-8
- Mikrofoner: Stedman N90 og Audix
- Ibanez DD 200 digital rack-delay
- Line6 DL4 Delay Modeller
- Moogerfooger ringmodulator
- Cry Baby Wah wah
- DigiTech Whammy II harmonizer/pitch shifter
- Boss Blues Driver forvrænger
- Boss Super Phaser
- Danelectro Cool Cat Chorus
- Line6 POD forstærker-simulator
- Boss Line Selector-pedal
- Antifeedbacker: FBX Solo, Sabine SL 820

Selmers mark 7-saxofon regnes for en dårligere model end den kendte mark 6. ”Men enkelte eksemplarer lyder fantastisk,” siger Lundin, og hans tenor hører naturligvis til i den gruppe.

Mangler vi mon nogen? Lundins sax- og fløjtesamling rummer både eksklusive og helt almindelige instrumenter.

En rigtig Moogerfooger: Fredrik Lundins setup rummer både ringmodulator og et Ibanez delay, ”som kan indstilles i tid og pitch som et gammelt analogt delay. Det er min ’vibrato-arm’”, griner Lundin.

– Lydforholdene på scenen og i rummet er altid forskellige, så det er mere tilfredsstillende at kunne justere på pedalerne, siger Lundin som foretrækker billige, skramlede effekter frem for racks.